

POLITIANMELDELSE

1. Skal jeg politianmelde?

Den som har vært utsatt for kriminell handling må selv bestemme om man ønsker å anmelde forholdet eller ikke. Generelt sett ønsker lovgiver, politiet mfl. at straffbare forhold meldes. Dette for å straffe aktuelle gjerningsmann, for å hindre at vedkommende begår nye straffbare handlinger, og for å forhindre at andre begår lovbrudd (allmennpreventive hensyn).

For mange er det viktig å anmelde overgrep og andre straffbare forhold, selv om det kan ta tid før man klarer å gjøre dette. Ved å politianmelde plasseres ansvaret på gjerningspersonen(e), det kan stanse handlingen(e)/hindre at andre utsettes for det samme, det er for mange viktig i forhold til den medisinske/rehabiliteringsmessige prosessen; i det hele tatt, det finnes svært mange viktige grunner for å politianmelde straffbare forhold. Politianmeldelse er for øvrig vanligvis et vilkår for å kunne tilkjennes voldsoffererstatning.

Det kan være forhold som gjør det vanskelig å politianmelde straffbare forhold, for eksempel dersom gjerningspersonen er et nært familiemedlem eller en venn/bekjent. Det kan også være helsemessige eller behandlingsmessige forhold som gjør det vanskelig å gå til politiet. I disse tilfellene vil det ofte være hensiktsmessig å søke hjelp hos advokat og/eller behandler, som kan gi råd, støtte og hjelp videre i prosessen. I denne forbindelse er det også viktig å vite at politi, advokater (herunder bistandsadvokater) og leger mv har taushetsplikt.

Dersom politiet skulle få kjennskap til den straffbare handlingen på annen måte, for eksempel ved at et vitnet forteller om hendelsen eller ved at politiet kommer til åstedet, vil politiet ofte på eget initiativ opprette straffesak/starte etterforskning.

De som har vært utsatt for voldtekt/voldtektsforsøk har rett på gratis advokat opp til tre timer for å vurdere om man skal politianmelde forholdet eller ikke. I saker som gjelder seksuelle overgrep, saker som gjelder alvorlige personskader og i særlige tilfeller kan fornærmede/-etterlatte får bistandsadvokat under etterforskningen, i tilfelle rettssak og for å søke om voldsoffererstatning (se egen artikkel om bistandsadvokat).

Det er viktig å politianmelde forholdet så raskt man klarer. Mange klarer ikke å anmelde før det har gått lang tid; det er likevel viktig å gjøre dette.

Noen stiller spørsmål om det er noe poeng å anmelde hvis man ikke har (nok) beviser i saken. Til dette er å bemerke at det er politiets oppgave å søke etter bevis, og at man ikke kan vite på forhånd hva etterforskningen vil avdekke.

2. Hos politiet

Det kan ofte være hensiktsmessig å ringe politiet og avtale dag/tidspunkt for fremmøte for anmeldelse. Dette er ikke påkrevet, men vil kunne sikre at man slipper å måtte vente, eller i

verste fall måtte komme tilbake en annen dag. Dersom overgrepet/handlingen nettopp har funnet sted bør man oppsøke politiet snarest, i hvert fall ta telefonisk kontakt og informere.

Husk å ta med eventuelle bevis når du møter hos politiet. Dette kan for eksempel være bilder, dokumenter (for eksempel kopi av legejournal som dokumenterer skade), sms-korrespondanse osv. Man kan også lage oversikter, for eksempel over aktuelle vitner, og/eller redegjørelse for hva som har skjedd, som man kan gi til politiet - om man ønsker.

Man bør også ta med identitetsbevis, slik at man kan dokumentere sin identitet.

Man kan ha med seg en støtteperson, og/eller bistandsadvokat dersom man har dette. Det er viktig at støttepersonen ikke er et mulig vitne i saken.

Politianmeldelsen/avhøret vil bli tatt på et eget kontor, og ofte vil dette bli tatt opp på lyd eller video.

I starten vil politiet normalt informere om en del formelle forhold. De vil blant annet opplyse om at man plikter å snakke sant, det er straffbart å bevisst inngi falske anmeldelser osv. Dette er standard prosedyre, som informeres til alle fornærmede/vitner.

Politiet vil normalt starte med å be om personalia mm, samt ta opp spesielle forhold, kanskje gi noe informasjon osv.

Deretter vil man ofte få et åpent spørsmål, for eksempel av typen "hva har skjedd". Her skal man med egne ord skal forklare hva som har skjedd. Det er ofte hensiktsmessig med litt bakgrunnsinformasjon, før man går over på den aktuelle, straffbare handling. I denne forbindelse er det veldig viktig å uttrykke seg klart og presist, og å få med så mange detaljer som mulig. I mange saker kan detaljene være helt avgjørende for saken. Dersom man klarer kan det være hensiktsmessig å gi opplysningene i tidsrekkefølge, men dette er ikke avgjørende for saken. Det er viktig å være presis, som nevnt å få med flest mulig opplysninger/detaljer, men også å uttrykke tvil – hvor det er aktuelt.

Etter dette er det vanlig at politiet følger opp med forskjellige konkrete spørsmål, hvor de bl.a. ber om utfyllende opplysninger.

Politiet vil skrive ned det viktigste av forklaringen. Senere må man lese gjennom denne for å kontrollere at alt er korrekt oppfattet av politiet. Det er meget viktig at man leser svært nøye gjennom den nedskrevne forklaringen. Alle feil og misforståelser mm må påpekes, slik at det kan gjøres korrigeringer. Man bør også legge til opplysninger dersom dette er nødvendig. Når alt er i orden må man underskrive politidokumentet.

3. Eventuelle nye avhør

Av og til er det nødvendig med et eller flere nye avhør, men dette skjer ikke så ofte. Det kan være at politiet trenger flere opplysninger e.l. I noen saker kan det også være aktuelt å se gjennom bilder for å forsøke å identifisere ukjente gjerningspersoner osv.

4. Den videre politietterforskning

Etter politianmeldelsen vil politiet ved en politietterforsker arbeide videre med saken. Det er særlig to forhold som står sentralt for etterforskeren; skaffe best mulig oversikt over saken (hva har skjedd mm) og undersøke hva som finnes av beviser. Det kreves i straffesaker mye bevis for å få saken overført til domstolene og for å dømme gjerningsmann. Etterforskningen av straffesaker tar svært ofte meget lang tid (mange måneder til år).

Når saken er ferdig etterforsket vil den bli overført til en politiadvokat/-fullmektig. Denne vil blant annet vurdere om det er tilstrekkelig med bevis, og i tilfelle hvilken straffebestemmelse som skal benyttes. Hvis det er tilstrekkelig med bevis, og saken ikke er foreldet, så vil denne bli overført til domstolene.

Dersom politiet skulle henlegge (avslutte) saken, vil fornærmede innen tidsfrist kunne påklage avslaget til statsadvokaten. Det er ofte to forhold som kan begrunne en klage; enten at man er av den oppfatning at politiet ikke har gjennomført alle relevante etterforskningsskritt (for eksempel ikke avhørt alle vitner) og/eller at man mener at det er nok bevis i saken.

Hvis saken oversendes til domstol for videre behandling må fornærmede forberede seg på rettssaken, innsende erstatningskrav mm (se eget skriv om dette).

Oslo, 09.03.2013

Advokat Thomas Benestad

Advokatfirmaet Salomon Johansen AS